

AZ EURÓPAI UNIÓ KÜLÜGYI ÉS
BIZTONSÁGPOLITIKAI
FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2015.3.25.
JOIN(2015) 9 final

**KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ
EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

Az európai szomszédságpolitika 2014. évi végrehajtása

{SWD(2015) 63 final}
{SWD(2015) 64 final}
{SWD(2015) 65 final}
{SWD(2015) 66 final}
{SWD(2015) 67 final}
{SWD(2015) 68 final}
{SWD(2015) 69 final}
{SWD(2015) 70 final}
{SWD(2015) 71 final}
{SWD(2015) 72 final}
{SWD(2015) 73 final}
{SWD(2015) 74 final}
{SWD(2015) 75 final}
{SWD(2015) 76 final}
{SWD(2015) 77 final}

1. Bevezetés

2004-es elindítása óta az európai szomszédságpolitika (ENP) az Unió külpolitikájának alapvető részét képezi. E politika olyan stratégiai fontosságú kérdésekkel foglalkozik, mint szomszédságunk biztonsága, stabilitása, jogérvényesülése, szabadsága és jóléte, és mindezt azáltal kívánja elérni, hogy célul tűzi ki a fenntartható és ellenállóképes gazdaság, valamint a szabad és befogadó társadalom előmozdítását. E politika a kölcsönösen előnyös integrációra és együttműködésre épülő, hosszú távú elkötelezettséget kíván.

A szomszédság sokféle válsága és növekvő nehézségei fényében azonban egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy szükség van az ENP és az arra vonatkozó megközelítés kiigazítására. Többször sürgették az ENP eszköztárának átfogó felülvizsgálatát, annak érdekében, hogy az Unió megfelelőbben tudja megválaszolni a partnerek különböző törekvéseit, valamint gyorsabban tudjon reagálni a rohamosan változó szomszédságra és az általánosabb világméretű tendenciákra.

2014 a súlyos kihívások éve volt az Unió szomszédságában. Az ukrajnai események, valamint a többi keleti partnerre nehezedő, fokozódó orosz nyomás reflektorfénybe állította Európa politikai realitásait. Szírián belül és annak határain túl több millió ember menekült el az Aszad-rezsim és a Dáís cselekményei elől, és e menekültek továbbra is sürgős segítségre szorulnak. A Dáís, a Dzsabhat an-Nuszra és más régióbeli terrorista csoportok atrocitásokat, emberi jogi jogsértéseket és visszaéléseket is elkövettek. A Gázában kiújult erőszak tönkretette a megélhetést és lerombolta a már egyébként is törékeny infrastruktúrát. A libai államiság továbbra is veszélyben forog, továbbá a működő hatóságok hiánya, a növekvő erőszak, valamint az országba érkező és onnan kiinduló migrációs áramlások ellenőrizetlensége kedvező feltételeket teremtett az illegális migrációt és az Európába irányuló embercsempészetet elősegítő bűnözői hálózatok számára. A szomszédságban növekedett a szegénység, ami különösen a gyermekeket és a többi kiszolgáltatott társadalmi csoportot sújtja.

Ugyanakkor néhány kedvező fejlemény is bekövetkezett 2014-ben; ilyen volt a Grúziával, a Moldovai Köztársasággal és Ukrajnával megkötött társulási megállapodások aláírása. A megállapodások említett új generációja (társulási megállapodások/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások) a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térségre vonatkozó rendelkezéseket is tartalmaz, amelyek a mindmostanáig legambiciózusabb szerződéses kapcsolatrendszert alakítják ki a szomszédsági partnerekkel. Az Unió emellett megerősítette a Marokkóhoz és Tunéziához fűződő kapcsolatokat és tovább mérlegelte a szóban forgó országok reform-erőfeszítéseinek dimenzióit. A tunéziai demokratikus átmenet különösen kedvező. A migráció és a mobilitás terén a Moldovai Köztársaság sikeresen elérte a vízumliberalizációs cselekvési tervben meghatározott összes referenciaértéket, ami lehetővé tette, hogy a moldovai állampolgárok 2014 tavaszától vízummentesen utazhassanak a schengeni országokba. 2014-ben Tunézia és Marokkó is mobilitási partnerséget írt alá az Unióval.

Az Unió 2014-ben továbbra is magas szintű párbeszédet folytatott a partnerekkel, amelyben központi szerepet kaptak az ENP által kínált eszközök. A 2014-ben elfogadott Európai Szomszédsági Támogatási Eszköz (ENI) 15,4 milliárd EUR-t biztosít a 2014–2020 közötti időszakban. A pénzügyi segítségnyújtás célzottabb a korábbinál; a civil társadalmi szervezeteket és a helyi hatóságokat jobban és szorosabban bevonják az uniós támogatás előkészítésébe, végrehajtásába és nyomon követésébe.

E közös közlemény és az azt kísérő eredményjelentések megvizsgálják, hogy az Unió és a partnerországok 2014-ben miként hajtották végre a közösen elfogadott reformcélokat és hogyan kezelték a különleges kihívásokat.

Elismerve a szomszédság változó helyzetét, a felek különböző törekvéseit az Unióhoz fűződő, az ENP keretén belüli kapcsolataikat illetően, valamint azt, hogy az ENP nehezen tud reagálni az említett egyes kihívásokra, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője, a Bizottság alelnöke (főképviselő/alelnök) és az Európai Bizottság 2015. március 4-én **közös konzultációs anyagot** fogadott el, amellyel elindították az ENP felülvizsgálatára irányuló hivatalos konzultációs folyamatot. E felülvizsgálat keretében megvizsgálják majd az Unió éves jelentéstételi formáinak jellegét.

2. Az ENP 2014. évi végrehajtása

A demokratizálásnak és a tágabb értelemben vett átmenetnek elsősorban belpolitikai indíttatású folyamatnak kell lennie. Az átmenet sikere több tényezőtől függ, amelyek a politikai akarattól a jogállamiság javításáig, a gazdasági körülményektől az oktatásig, a társadalmi igazságosság és az emberi felelősségvállalás elmélyülésétől az aktív civil társadalomig terjednek. Mindez széles körű politikai egyetértést tesz szükségessé az alapvető politikai gyakorlatokat illetően. Az Unió éppen emiatt támogatta a szomszédság kedvező politikai változásait ösztönző tényezőket.

Bár az ENP a sikeres átmenet elősegítésére irányuló uniós erőfeszítések részét képezi, az egyes országokra jellemző történelmi és társadalmi körülményekből adódóan e folyamatok nagyon eltérő képet mutatnak. Így a keleti és a déli partnerek egyedi kihívásokkal és lehetőségekkel szembesülnek reformjaik irányának kijelölése során. A befogadó jelleget nélkülöző és „a győztes mindent visz” elve alapján működő átmenetek fenntarthatatlannak bizonyultak az adott ország általános stabilitása és jóléte szempontjából. Az átmenet sikere megkívánja, hogy a kormányzat, a civil társadalom és a gazdasági szereplők tevékenyen együttműködjenek a folyamatban lévő demokratizálási erőfeszítések során.

Ez egyaránt jellemző azokra az átmenet szakaszában lévő keleti és déli partnerekre, ahol kedvező politikai változás zajlott le. Az ENP 2014-ben továbbra is támogatta a jelentős fejleményeket.

2.1. Demokrácia és jó kormányzás

Az Unió elkötelezett az iránt, hogy a szomszédságban előmozdítsa a demokráciát és a jó kormányzást. Jóllehet az Unió továbbra is meg van győződve arról, hogy az e fontos területen végzett munka alapvető jelentőségű a külpolitikája szempontjából, a szomszédságban kialakult helyzet rendkívül árnyalt képet mutat a demokratizálás és a jó kormányzás fejlődése tekintetében.

Ami a pozitívumokat illeti, Tunézia igazolta, hogy a déli szomszédságban is működőképes lehet a befogadó és belföldi indíttatású **demokratikus átmenet**, nevezetesen oly módon, hogy dicséretes lépéseket tett a parlamenti és elnökválasztások megtartásával és az új alkotmány elfogadásával. Ezek mérföldkőnek bizonyultak az alapvető jogok elfogadása tekintetében és lehetővé teszik további demokratikus reformok megvalósítását. Marokkó szintén folytatta demokratizálási és modernizációs folyamatát, amint azt az igazságszolgáltatás, a regionalizáció és a média terén folyamatban lévő reformok előrehaladása is alátámasztja. A Moldovai Köztársaságban és Grúziában szintén lankadatlanul folytatódott a demokratizálási folyamat. A Moldovai Köztársaságban parlamenti választásokat tartottak, amelyeket a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalának választási megfigyelő missziója általában véve szabadnak és tisztességesnek tekintett, bár aggodalmat keltett, hogy egy jelölt indulását pár nappal a választások előtt kizárták. A Moldovai Köztársaság további előrelépést tett európai ütemtervében, többek között aláírta a társulási megállapodást/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodást. Grúzia szintén folytatta demokratizálási folyamatát, nem utolsósorban a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás aláírásával. 2014. júniusban és júliusban helyhatósági választásokat tartottak, amelyeket úgy ítélték meg, hogy összességében véve megfeleltek a nemzetközi normáknak.

Az Unió oly módon segítette Ukrajnát, hogy minden korábbinál nagyobb, 11 milliárd EUR-s pénzügyi csomagot mozgósított a 2014–2020 közötti időszakra. Korlátozó intézkedéseket alkalmaztak a válságért, a pénzeszközök hűtlen kezeléséért és az alapvető jogok megsértéséért felelős egyénekkal és jogalanyokkal szemben, és mozgósították a közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) megfelelő eszközeit. A politikai helyzetet azonban továbbra is beárnyékolta az ország keleti részén zajló katonai konfliktus, valamint az, hogy az Oroszországi Föderáció jogellenes módon annektálta a Krím-félszigetet és Szevasztopolt, ahol az orosz és a helyi de facto hatóságok 2014. február óta jelentősen korlátozták az emberi jogok védelmét. A Krím-félszigeten és Szevasztopolban élő ukrán állampolgárok kötelesek voltak felvenni az orosz állampolgárságot, vagy ennek visszautasítása esetén külföldinek minősítették őket. Fokozódott azoknak a krími polgároknak a megfélemlítése és zaklatása, akik elleneztek az Oroszországi Föderációnak a félszigeten végzett akcióit; ez különösen a krími tatárok és az újságírók ellen irányult. A média nem működhetett szabadon. Kelet-Ukrajnában is hasonló tendencia volt tapasztalható, amellyel, hogy a konfliktus súlyos humanitárius következményekkel járt és egyre több embert érintett.

Ezek a fejlemények kedvezőtlenül befolyásolták az ukrajnai reformfolyamatot. Az alkotmány reformját elhalasztották, és az Európa Tanács Velencei Bizottságának értékelése szerint a

reformra vonatkozó javaslatvezetek nem felelnek meg teljes mértékben a nemzetközi normáknak. A korrupció elleni küzdelem lassan indult el. Az egységes nemzeti reformprogram előkészületei lassúak és széttagoltak voltak, noha az új kormány egyértelműen reformirányultságú. Sürgős és folyamatos intézkedésekre van szükség ahhoz, hogy a közeljövőben eredmények szülessenek és az elkövetkező években is fenntartsák a reform lendületét, valamint biztosítsák a társulási megállapodás/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás végrehajtását. Az Unió Ukrajnát támogató csoportot hozott létre, hogy segítse az országot reformprogramjának végrehajtásában.

Más szomszédási országokban a demokratizálás megrekedése volt a jellemző. Egyiptomban a fokozott ellenőrzések általában véve szűkítették a viták terét és különösen a civil társadalmi szervezetek tevékenységét. Az elmúlt évben romlott a demokratizálás és az emberi jogok helyzete Azerbajdzsánban, ahol rendszeresen korlátozzák a nyilvános vita és a civil társadalom lehetőségeit. Belaruszban továbbra sem történt előrelépés az emberi jogok, a jogállamiság és a demokratikus elvek terén.

A regionális helyzet, a konfliktusokkal terhesebb politikai légkör és a gázai összecsapások jelentős mértékben rányomták a bélyegüket az izraeli és palesztinai¹ politikai fejleményekre. Izrael Állam a demokratikus értékekre, az emberi jogok, a jogállamiság és az alapvető szabadságok tiszteletére épül. Mindazonáltal 2014-ben aggályok merültek fel a kisebbségek – köztük a beduinok – jogainak védelme tekintetében. Palesztinában még mindig elfogadásra várnak a demokratikus struktúrákat meghatározó fontos jogszabályok, például az igazságszolgáltatási intézmények feladatait körülhatároló jogszabály. Továbbra is foglalkozni kell az emberi jogok tiszteletét érintő aggályokkal, különösen a halálbüntetés tekintetében: a gázai de facto hatóságok továbbra is végrehajtják ezeket, Egyiptomban és Jordániában pedig a korábbi években alkalmazott moratórium lejárta után ismét megkezdődtek a kivégzések.

A folytatódó fegyveres konfliktusok, a vallási vagy etnikai csoportok közötti szembenállás, továbbá külső tényezők – például a terrorizmus – akadályozták az ENP ütemtervének előrehaladását. Líbiában a rossz biztonsági helyzet még az ország államiságát is veszélybe sodorta. A szíriai válság a világ legnagyobb humanitárius és biztonsági katasztrófájává vált. Másrészt Libanon és Jordánia figyelemreméltó ellenálló képességről tett tanúbizonyságot a regionális menekülthullámokkal, valamint a szíriai válság átgyűrűző politikai és biztonsági hatásaival szemben, amelyek még több terhet rónak a már egyébként is szűkös természeti erőforrásokra. Az említett nehézségek ellenére mindkét ország hozzájárult a régió biztonságához és stabilitásához, és arra törekedett, hogy további előrelépést érjen el az ENP-ütemtervben.

¹ Ez a megnevezés nem értelmezhető a palesztin állam elismeréseként és nem érinti az egyes tagállamok e kérdésre vonatkozó álláspontjait.

A **választások** tekintetében bizonyos pozitív fejlemények voltak megfigyelhetők. Általában véve megfelelően bonyolították le a tunéziai és ukrainai elnök- és parlamenti választásokat, az izraeli elnökválasztást, valamint a Moldovai Köztársaságban tartott parlamenti választást. Ami Ukrajnát illeti, a Krím-félszigeten és Szevasztopolban nem lehetett megtartani a választásokat; a legtöbb donyecki és luhanszki régió továbbra is az illegális fegyveres csoportok ellenőrzése alatt állt, amelyek megakadályozták a részvételt az ukrainai választásokon. A két régió de facto hatóságai által megrendezett helyi választásokat jogellenesnek és illegitimnek tekintik, ezért az Unió nem ismerte el azokat. Az Unió elégedetten vette tudomásul, hogy az egyiptomi elnökválasztás összességében véve békésen és rendben zajlott le, bár kétségek merültek fel a választási kampány lefolytatását illetően, amelynek során egyre kevesebb teret engedtek az ellenvéleményeknek és a vitáknak.

Vegyesen alakult a helyzet a **véleménynyilvánítás szabadsága, a sajtó- és médiaszabadság, a gyülekezési és egyesülési szabadság, a vallásszabadság vagy a meggyőződés szabadsága, a kisebbségekhez tartozó személyek jogai, valamint a megkülönböztetés elleni küzdelem** tekintetében. Tunézia, Libanon, Marokkó és a Moldovai Köztársaság részben meghozta a vonatkozó jogszabályokat, de Azerbajdzsánban, Belaruszban, Egyiptomban és Palesztinában nem volt tapasztalható jelentős előrelépés.

A **nők és a gyermekek jogai** változatlanul problémát jelentettek a legtöbb partnerországban. A gyermekmunka, a gyermekkatona toborzása, a gyermekek terrorista cselekményekhez vagy embercsempészetre való felhasználása, a kiskorúak házassága, és a fiatalokra vonatkozó igazságszolgáltatáson belüli rossz bánásmód továbbra is súlyos aggodalomra adnak okot. A régió egészében növekvő szegénység különösen súlyosan érintette a gyermekeket. Tunézia új alkotmánya egyenlő társadalmi, gazdasági és politikai jogokat biztosított a nők számára, amellet, hogy intézkedéseket írt elő a megkülönböztetéssel és a nemi alapú erőszakkal szemben.

Biztató jelek mutatkoztak az **igazságügyi reform** terén; Tunéziában, Marokkóban, Libanonban és Jordániában javult az ágazat függetlensége és eredményessége. Az új tunéziai alkotmány megteremtette az alapot számos alapvető jog számára, és lehetővé teszi az igazságügyi reform továbbvitelét. Májusban elfogadtak egy, az igazságügyi reformról szóló stratégiai dokumentumot, a kapcsolódó 2015–19-es cselekvési terv megvitatása pedig jelenleg zajlik. Az ukrán parlament elfogadta „a bíróságokba vetett bizalom helyreállításáról szóló törvényt”. A Moldovai Köztársaság az igazságügyi reformról szóló törvényeket hajtott végre. Azerbajdzsánban és Egyiptomban továbbra is komoly kihívást jelent az igazságszolgáltatás függetlenségének hiánya.

Egyenlőtlen és korlátozott mértékű fejlődés volt tapasztalható a partnerországokban a **büntetés-végrehajtási intézmények** és az azokkal kapcsolatos feltételek tekintetében. Több országban továbbra is sor került **kínzásra és bántalmazásra**, ami még mindig gyakran a rossz börtönkörülményekkel és a büntetés-végrehajtási rendszerek hiányosságaival függött össze. Bizonyos javulás volt tapasztalható Jordániában és Tunéziában: ez utóbbi országban például a

kínzással szembeni nemzeti megelőzési mechanizmust hoztak létre. Komoly erőfeszítésekre került sor a Moldovai Köztársaságban, ahol új büntetés-végrehajtási intézményeket létesítettek és a fiatalokú elkövetőkkel kapcsolatos reformokat vezettek be.

A **civil társadalom** és a **szociális partnerek** alapvető szerepet játszanak az átmenetben és a reformfolyamatokban. A civil társadalmi szervezetek fontos szerepet töltenek be a parlamentek, kormányok és politikai pártok emberi jogi kérdésekkel kapcsolatos tevékenységének nyomon követésében és a számukra nyújtott tanácsadásban, ideértve a hatóságok elszámoltatását fellépéseikkel összefüggésben. E szervezetek gyakran jó nemzetközi kapcsolatokkal rendelkeznek, ami lehetővé teszi a tanulságok egyszerű továbbítását és megosztását. A civil társadalmi szervezetek 2014-ben régió-szerte többnyire kedvezőtlen tendenciákkal kerültek szembe. Egyes országok intézkedéseket hoztak tevékenységük korlátozására azáltal, hogy jogszabályokat fogadtak el vagy költséges adminisztratív eljárásokat, például súlyos adóterheket vezettek be, ami egyes esetekben a civil társadalmi szervezetek tevékenységének megszűnéséhez vezetett. Azerbajdzsánban és Egyiptomban ezek a fejlemények különösen súlyosan érintették a civil társadalmi szervezeteket. Ukrajnában és Tunéziában pozitívan és gyorsan fejlődött a civil társadalom. Jóllehet a Moldovai Köztársaságban általában véve szabadon működtek a civil társadalmi szervezetek, a Dnyeszteren túli régióban szigorúan korlátozták őket. A civil társadalmi szervezetek Ciszjordániában kevesebb korlátozással működhetnek, mint Gázában, ahol továbbra is akadályozták a tevékenységüket. 2014-ben tovább dolgoztak a civil társadalommal való együttműködésre irányuló **országspecifikus uniós ütemterveken**, amelyek minden egyes országban megteremtik a civil társadalom bevonásának stratégiai keretét. Az ütemtervek kidolgozásának folyamatát az uniós küldöttségek irányították, amelyek együttműködtek a helyi hatóságokkal és a nem kormányzati szervezetekkel a párbeszéd és az operatív támogatás hosszú távú céljainak azonosítása érdekében. A partnerországok 2014 végéig elfogadták a legtöbb ilyen ütemtervet.

2.2. Politikai és biztonsági együttműködés

A sikeres átmenethez társadalmi biztonság és gazdasági fejlődés szükséges. 2014-ben azonban ugrásszerűen megnövekedtek a biztonsággal kapcsolatos kihívások a szomszédságban. A Dáishoz hasonló terrorista csoportoktól eredő fenyegetések, az elhúzódó konfliktusok, a szervezett bűnözés, valamint a határok erőszakos megváltoztatása révén keletkező válságok árnyékot vetnek Európa szomszédságára. Egyes partnerországok instabilitásának szintje hozzájárult az Unióra közvetlen kihatással lévő illegális migrációs áramlásokhoz és biztonsági fenyegetésekhez.

Az említett negatív fejlemények ellenére az Unió azért dolgozott, hogy biztonságot és stabilitást teremtsen a szomszédságban. Az Unió segítette partnereit azok politikai, biztonsági és gazdasági nehézségeinek kezelésében azáltal, hogy igénybe vett számos uniós eszközt és mechanizmust, például a politikai és emberi jogi párbeszédet, a KBVP-missziókat és a kapcsolódó pénzügyi támogatást többek között abból a célból, hogy erősítse a jogállamiságot és támogassa az igazságügyi reformot. Az Unió jelenleg több misszió, nevezetesen az Európai Unió grúziai megfigyelő missziója (EUMM Grúzia), az Európai Unió palesztin területeken folytatott rendőri missziója (EUPOL COPPS), a moldovai-ukrán határellenőrzést segítő európai uniós misszió², az Európai Unió líbiai integrált határigazgatást segítő missziója³ (EUBAM Líbia), az Európai Unió rafahi határellenőrzést segítő missziója (EUBAM Rafah), valamint az Európai Unió ukrajnai polgári biztonsági ágazati reformra vonatkozó tanácsadó missziója (EUAM Ukrajna) keretében van jelen a szomszédságban.

A keleti szomszédságban bekövetkezett fejleményeket különösen az ukrajnai helyzet befolyásolta. Az Unió határozottan elítélte a Krím-félszigetnek és Szevasztopolnak az Oroszországi Föderáció általi jogellenes anektálását és az Ukrajna keleti régióit destabilizáló válságot, amely komoly humanitárius hatást gyakorolt a civil lakosságra. Az Unió felszólította az orosz hatóságokat, hogy akadályozzák meg katonai erők, fegyverek vagy harcosok orosz területekről Ukrajna területére való belépését, és a helyzet enyhítése érdekében vessék latba a szeparatisták és az illegális fegyveres csoportok feletti befolyásukat. E célból az Unió támogatta a többoldalú fórumok – mint például az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) – munkáját. A kelet-ukrajnai válság megoldásának elősegítése érdekében tett 2014-es erőfeszítéseit követően az Unió jelenleg azt sürgeti, hogy a felek adjanak pozitív lendületet a 2015. február 12-i minszki megállapodásoknak és maradéktalanul hajtsák végre azokat.

A diplomáciai szerepvállalás mellett az Unió civil tanácsadói missziót indított (EUAM Ukrajna), hogy segítséget nyújtson Ukrajnának **biztonsági ágazatának** reformja során. A misszió stratégiai tanácsadást nyújt Ukrajnának az ország jogállamiságát megerősítő, hatékony, fenntartható és elszámoltatható biztonsági szolgálatok kialakításához.

A szomszédság jelentős részét továbbra is érintették **fegyveres konfliktusok vagy válságok**. A keleti partnerség területén az Unió továbbra is bizalomépítési intézkedéseket ösztönzött Hegyi-Karabahban. Az Oroszországi Föderáció szövetségi és stratégiai partnerségi megállapodást kötött Abházia szakadár régióval, ami kihívásként érte Grúziának a szakadár régiókkal kapcsolatos párbeszédre irányuló politikáját. A Dnyeszter-mellékre vonatkozó politikai rendezést akadályozta, hogy Tiraszpol megerősítette a szélesebb körű autonómia iránti igényét, annak

² Nem KBVP misszió.

³ A líbiai politikai és biztonsági helyzet romlása 2014 júliusában szükségessé tette a misszió Tuniszba való ideiglenes átköltöztetését. Az uniós tagállamoknak rövidesen fontolóra kell venniük a misszió jövőbeni irányítására vonatkozó stratégiai felülvizsgálatot.

ellenére, hogy az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek (EBESZ) a Dnyeszter-melléki konfliktus rendezésére irányuló „5+2” folyamata keretében a területi újraegyesítést sürgették⁴.

A déli szomszédságban jelentős bizonytalansági tényező maradt a szíriai helyzet, amely súlyosan érinti a szomszédos országokat, különösen Jordániát és Libanont. Az Unió és tagállamai közel 3 milliárd EUR-t mozgósítottak az érintett szíriai lakosság és a szomszédos befogadó országok megsegítésére, ami az Unió valaha volt legnagyobb humanitárius erőfeszítése. Ez olyan átfogó, regionális reagálást jelent, amely kiterjed a menekülteket és a lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyeket befogadó országnak nyújtott humanitárius segélyre, strukturális támogatásra és egyéb segítségre.

A romló líbiai biztonsági és politikai helyzet az ország közvetlen szomszédságán túl is éreztetette hatását, többek között azért, hogy az illegális migráció az egyik legjelentősebb új nemzetközi kihívássá vált. A kiújult gázai összecsapások tönkretették a megélhetést és lerombolták a már egyébként is törekeny infrastruktúrát és szűkös természeti erőforrásokat, ami tovább súlyosbította a régió általános instabilitását.

A régiót továbbra is fenyegette a **terrorizmus**, ideértve a Dáís, a Dzsabhat an-Nuszra és más terrorista csoportok által elkövetett atrocitásokat és emberi jogi jogsértéseket. Az Unió továbbra is elkötelezett volt az iránt, hogy a regionális és nemzetközi partnerekkel összehangoltan kezeljék ezeket a kérdéseket⁵.

Pozitívum, hogy Grúzia, a Moldovai Köztársaság és Ukrajna továbbra is hozzájárul az **Unió által irányított KBVP-műveletekhez** (az EUTM-művelet Maliban, az EUNAVFOR Atalanta és az EUFOR KAK a Közép-Afrikai Köztársaságban). E szerepvállalás azt példázza, hogy az említett partnerek tudatában vannak a regionális biztonsági erőfeszítésekhez való hozzájárulás fontosságának. Az Unió tovább vizsgálja, hogy milyen módon jelenítse meg ezt a fontos KBVP-szerepvállalást az ENP keretében.

A **biztonsági ágazat** szomszédsági **reformjának** uniós támogatása hozzájárul ahhoz, hogy a demokratikus ellenőrzést és a jogállamiságot tiszteletben tartó, elszámoltatható biztonsági szolgálatok jöjjenek létre a partnerországokban. Az uniós tevékenységek elősegítik a kapacitásépítést, az intézményi támogatást, a képzést, a tanácsadási tevékenységet és a

⁴ A Dnyeszter-melléki rendezésre irányuló „5+2” formációban zajlott tárgyalásokról szóló, 2014. december 5-i miniszteri nyilatkozat.

⁵ 2015. februárban Szíriáról/Irakról és a Dáís jelentette veszélyről szóló közös közleményt fogadtak el, amely válságreakálási stratégiára tesz javaslatot, valamint olyan politikai és gyakorlati intézkedésekből álló vegyes intézkedéscsomagot tartalmaz, amely kiterjed a diplomáciai szerepvállalásra, a radikalizálódás elleni programokra, a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelemre és a határellenőrzés javítására.

határigazgatás javítását. Az Unió 2014-ben támogatta a civil együttműködést a jordániai, a palesztin és a tunéziai biztonsági ágazat reformja keretében. Az Unió Ukrajnában civil tanácsadói missziót (EUAM Ukrajna) indított, hogy stratégiai tanácsadást nyújtson az ukrainai jogállamiság megerősítéséhez hozzájáruló, hatékony, fenntartható és elszámoltatható biztonsági szolgálatok kialakításához. Az Unió Libanonban és a Moldovai Köztársaságban a határ- és vámigazgatási kapacitások erősítésére összpontosított a partnerországok határokon átnyúló kihívásainak kezelése céljából. E feladat Líbia esetében még nagyobb kihívásnak bizonyult.

A régióbeli uniós fellépések még nagyobb körültekintést igényelnek, tekintettel a kibontakozó világméretű tendenciákra és a szomszédság biztonságát és stabilitását érintő, fokozódó fenyegetésekre. A kihívások hosszú távú és fenntartható kezelésének egyik lehetséges módjaként, és a KBPV saját és egyéb fórumai keretében tett kiegészítő erőfeszítésekhez hozzájárulva tovább lehetne erősíteni az ENP biztonsággal kapcsolatos alkotóelemeit. Az Unió érdekelt abban, hogy segítséget nyújtson a szomszédos országoknak ahhoz, hogy erősebb és ellenállóbb államokká váljanak, továbbá hogy fokozza a régió biztonságát és megvédje a lakosságot és annak alapvető jogait és szabadságait.

2.3. Az Unióval való gazdasági integráció

Az Unió a legtöbb ENP-ország legfontosabb gazdasági és kereskedelmi partnere. Az Unió gazdasági és társadalmi modellje továbbra is vonzó egyes partnerek számára, amit a lankadatlan politikai társulási és gazdasági integrációs erőfeszítéseik is tanúsítanak.

Az Unió 2014-ben írta alá a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokat is tartalmazó társulási megállapodásokat Grúziával, a Moldovai Köztársasággal és Ukrajnával. A társulási megállapodások/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások az ENP legfontosabb eredményei, amelyek mérföldkövet jelentenek az Unió és legszorosabb partnereinek egy része közötti kapcsolatokban és lényegesen magasabb szintre emelik azokat. A társulási megállapodások/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások várhatóan kedvező hatást gyakorolnak a partnerországokban a gazdasági növekedésre és a foglalkoztatásra, jólétet teremtenek, valamint fenntarthatóbbá és ellenállóbbá teszik azok gazdaságát.

Grúziában és a Moldovai Köztársaságban 2014. szeptember 1-jén vette kezdetét a társulási megállapodások/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások legfontosabb részeinek ideiglenes alkalmazása. Ezek az országok megkezdték a megállapodások alkalmazását: csökkentették vagy megszüntették az importvámokat, és az uniós vívmányokhoz való közelítésre vonatkozó kötelezettségvállalások fokozatosan alkalmazandóvá váltak.

Ami Ukrajnát illeti, 2014-ben némi javulás volt tapasztalható a kétoldalú kereskedelmi kapcsolatokban, mivel megszüntették vagy fokozatosan leépítik a korábban a kereskedelem útjában álló akadályokat. Az ukrán hatóságok azonban úgy reagáltak a súlyos makrogazdasági

helyzetre, hogy új kereskedelmi korlátozásokat és egyéb olyan intézkedéseket fogadtak el, amelyek annak veszélyét hordozzák magukban, hogy megfordul a kereskedelmi kapcsolatok javulása és romlani fog az üzleti környezet. A 2014. áprilisban elfogadott **autonóm kereskedelmi intézkedések** eltörölték az Ukrajnából származó ipari termékek importjára kivetett jelenlegi uniós vámok 94,7 %-át, valamint az Unióba exportált ukrán mezőgazdasági termékekre kivetett valamennyi uniós vámot, miközben csökkentették egyes Ukrajnából származó vegyi anyagok és egyéb termékek vámtételeit. Miután döntés született arról, hogy 2016. január 1-jéig elhalasztják az EU–Ukrajna társulási megállapodás részét képező mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás ideiglenes alkalmazását, az autonóm kereskedelmi intézkedéseket az említett időpontig meghosszabbították. Az ukrán hatóságok az Unióval szorosán együttműködve jelenleg készítik elő a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás alkalmazását.

Bár az Unió 2014-ben továbbra is Örményország legfontosabb kereskedelmi partnere volt, Örményország, Oroszország, Kazahsztán és Belarusz 2014. október 10-én szerződést írt alá abból a célból, hogy 2015-től Örményországot is felvegyék a **Eurázsiai Gazdasági Unióba**. Az Unió tiszteletben tartja a szuverén államok által hozott döntéseket. Örményország továbbra is részesül a GSP+-rendszerben biztosított uniós vámkedvezményekből, 2014 novemberében pedig tájékoztató célú megbeszélések kezdődtek az Unió és Örményország közötti lehetséges új szerződéses kapcsolatáról.

Az Unió a déli partnerekkel is intenzív tárgyalásokat folytatott a kereskedelmi kapcsolatokról. A szabályozási reformok keretében továbbra is a gazdaság fejlődésével foglalkoznak a munkahelyteremtés, a fenntartható növekedés támogatása és a jólét tekintetében. Emellett széles körű lehetőségek kínálóznak a regionális együttműködés fokozására. Az Unió továbbra is kész az ilyen erőfeszítések támogatására, amennyiben a partnerek is készen állnak erre.

Marokkóval folytatódtak a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásra vonatkozó tárgyalások. Megtárgyalták a földrajzi jelzésekről szóló megállapodást. A 2014–2018-as évekre vonatkozó halászati partnerségi megállapodáshoz csatolt jegyzőkönyvre vonatkozó megállapodás alapján megkezdődtek az első halászati tevékenységek, továbbá a Marokkónak ebben az ágazatban nyújtott uniós pénzügyi támogatás közvetlen és kézzelfogható előnyt jelent a gazdasági szereplők számára. Előrehaladt a Tunéziával megtárgyalandó mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás előkészítésének folyamata, ideértve a civil társadalommal tartott és a szakértők közötti konzultációkat. Ennek alapján arra a következtetésre jutottak, hogy nincsenek technikai akadályai a tárgyalások megkezdésének. Szintén előrelépés történt a Jordániával megkötendő mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásra vonatkozó előkészítő megbeszéléseken, továbbá elvégezték az Egyiptommal és Jordániával megkötendő esetleges mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások fenntarthatósági hatásvizsgálatait.

Az Unióval való gazdasági integráció azonban szélesebb területre terjed ki, mint önmagában véve a kereskedelem. Az ENP **közlekedési és energiahálózatok** kialakítása révén összeköttetést létesít az Unió és szomszédai között, és ezek az intézkedések a kereskedelmi forgalom növekedésével járnak együtt. A szabályozás közelítése, valamint a megfelelő infrastruktúra biztosítása döntő fontosságú ahhoz, hogy hatékony összeköttetéseket hozzanak létre és tartsanak fenn az Unió és a partnerországok között, valamint az utóbbiak egymás közötti viszonylatában.

Mégis mindkét terület általános helyzete vegyes képet mutatott 2014-ben. Egyes országok – így Marokkó, Tunézia és Ukrajna – közelítették szabályozásukat a **közlekedésre** vonatkozó uniós szabályokhoz és szabványokhoz. A konfliktusok ellenére egyes országok (pl. Jordánia, Libanon és Palesztina) folytatták reform-erőfeszítéseiket a közlekedés terén.

Ami az **energiaügyet** illeti, folytatódott a szomszédos országok integrációja az Unió belső energiapiacába. Egyes szakpolitikai döntéseket is meghoztak, hogy előmozdítsák a megújuló energiát, például a napenergiát Marokkóban. Ukrajna és Jordánia nyugtalanító mértékű adósságot halmozott fel annak következtében, hogy energiaforrásokat, különösen földgázt és kőolajtermékeket importált harmadik országokból. Ezzel kapcsolatban jelentős eredmény volt az Ukrajna és az Oroszországi Föderáció közötti, az Európai Bizottság közvetítésével 2014. október 30-én létrejött háromoldalú gázzállítási megállapodás. Ezzel egyidejűleg folytatódott az ukrán energiapiacnak az uniós piacba történő fokozatos integrációja.

Az energetikai infrastruktúrára vonatkozó intézkedések és projektek tekintetében más kedvező fejlemények is történtek. 2014. szeptember 20-án elindították az Azerbajdzsánból Délkelet-Európába vezető Déli Gázfolyosó kialakítását abból a célból, hogy 2020-tól Azerbajdzsánból származó gázt szállítsanak az Unióba. 2014. augusztus 27-én felavatták a Románia és a Moldovai Köztársaság közötti Iași-Ungheni gázrendszer-összekötőt. Az Unió, a nemzetközi pénzügyi szervezetek és Románia támogatása és együttműködése alapján folytatni kell az e projektre vonatkozó munkát.

Továbbra is kézzelfogható eredmények születtek a **nukleáris biztonság** terén a szomszédos országokkal folytatott együttműködésben. Az Európai Bizottsággal együttműködésben elvégzett stressztesztek nyomán követéseként Ukrajna naprakésszé tette nemzeti cselekvési tervét. A Bizottság továbbá partneri felülvizsgálati eljárás céljából megkapta Örményországtól a Medzamor atomerőmű stressztesztjéről szóló jelentést. Mindez megfelel az e szakpolitikai területre vonatkozó uniós célkitűzéseknek, miszerint világszerte elő kell mozdítani a legmagasabb szintű nukleáris biztonsági előírásokat és biztonsági kultúrát.

A regionális projektek – például azok, amelyek a dél-kaukázusi villamosenergia-hálózatok összekapcsolásának megerősítésére irányulnak – elősegítik az összekapcsoltság bővítését, először a szomszédságon belül, azután pedig a partnerországok és az Unió között. A Grúzia és

Törökországi közötti kapcsolat megvalósult, a Grúzia és Örményország közötti összekapcsoltság megerősítése pedig a tervezési szakaszban van.

Az **európai kisvállalkozói intézkedéscsomag** alapján 2014-ben elvégzett értékelés és képzés érdekelték százait mozgósította a déli szomszédság kis- és középvállalkozásainak (kkv-k) köréből. Ez elősegítette, hogy a partnerországok összhangba hozzák kkv-politikáikat az uniós szakpolitikákkal és erősítsék a gazdasági integrációt.

A **környezetvédelem** terén folytatott együttműködés hozzájárult a partnerországok polgárai életminőségének javításához azáltal, hogy hozzáférést biztosított olyan alapvető környezetvédelmi szolgáltatásokhoz, mint a vízellátás, a szennyvízkezelés vagy a szilárdhulladék-kezelés. A környezetvédelmi együttműködés változatlanul a civil társadalom szerepvállalásának eszköze.

2014-ben előrehaladt a közös tudományos és innovációs tér kialakítása, amely a szakpolitikai párbeszéd, valamint a **kutatási és innovációs** együttműködés révén kapcsolja össze az Uniót és a partnerországokat. 2014 végéig Izrael és a Moldovai Köztársaság a „Horizont 2020” uniós kutatási és innovációs keretprogramra vonatkozó társulási megállapodásokat írt alá az Unióval.

2.4. Emberek közötti kapcsolatok, migráció és mobilitás

Az ENP irányadó elvévé vált, hogy az emberek közötti kapcsolatok erősítése révén előmozdítja a biztonságos, jól irányított környezetben történő mobilitást és erősíti az emberi dimenziót. A mobilitás elősegíti a kereskedelmi kapcsolatokat és a gazdasági növekedést, ösztönzi a kulturális és társadalmi fejlődést, valamint előmozdítja az alapvető jogokat és a jogállamiságot. Az ENP-régió és az Unió között folyamatosan növekszik az utas- és migrációs áramlás. 2014-ben a növekvő mértékű jogszerű migrációs áramlás főként Marokkóból és Ukrajnából eredt.

A sikeres átmenet és gazdaság szilárd alapjának megteremtése érdekében az országoknak be kell ruházniuk a jövő nemzedékekbe. A közép és hosszú távú fejlődés szempontjából rendkívül fontos a jól működő és hatékony **oktatási** rendszer kialakítása. Összességében véve erősödött a szomszédos országok és az Unió közötti oktatási együttműködés, amely még a fegyveres konfliktusok által közvetlenül érintett országokkal is folytatódott. Számos Tempus, Erasmus Mundus és eTwinning projektet indítottak el és hajtottak végre. 2014-ben több ENP-ország (Azerbajdzsán, a Moldovai Köztársaság, Ukrajna, Egyiptom, Jordánia és Tunézia) reformokat fogadott el az oktatás színvonalának minden szinten történő javítására. Egyes országok kifejezetten az **ifjúságra** összpontosító szakpolitikai kereteket vagy stratégiákat hoztak létre (pl. Ukrajna 2016–2020 közötti állami ifjúsági programja).

Az erőteljes **kulturális** szektor szintén hozzájárul a politikai reformokhoz és a társadalmi-gazdasági fejlődéshez. Bizonyos országok nemzeti kulturális stratégiát fogadtak el, ilyen például a Moldovai Köztársaság „Kultúra 2020” stratégiája.

A Szíriából érkező menekültek beáramlása továbbra is kihívást jelent a jordániai és a libanoni oktatási rendszer számára. Az ENSZ menekültügyi főbiztosa (UNHCR) által nyilvántartásba vett, Libanonban élő szíriai menekültek között 2014 végén megközelítőleg 390 000 iskolás korú (5–17 éves) szíriai gyermek, valamint becslések szerint 10 000, Szíriából érkező iskolás korú palesztin menekült volt, akik közül mintegy 7 000-et írtak be az Egyesült Nemzetek Szervezetének a közel-keleti palesztin menekülteket segélyező hivatalának (UNRWA) iskoláiba.

A migrációs és mobilitási együttműködés 2014-ben fontos elemét képezte az Unió és a partnerországok közötti kapcsolatoknak. A **mobilitási partnerségek** fontos elemét jelentették ezeknek a megbeszéléseknek. A migrációval és a mobilitással kapcsolatos általános uniós megközelítésnek megfelelően e partnerségek arra irányultak, hogy megerősítsék az e fontos szakpolitikai területen folytatott együttműködést. 2014 végéig Örményország, Azerbajdzsán, Grúzia, Jordánia, a Moldovai Köztársaság, Marokkó és Tunézia mobilitási partnerséget írt alá az Európai Unióval. Folytatódtak a tárgyalások Belarusszal a vízumkönnyítési és visszafogadási megállapodásról. 2014 decemberében megkezdődött az EU–Libanon párbeszéd a migrációról, a mobilitásról és a biztonságról.

Egyes keleti partnerek esetében a munka a vízummentességi rendszerek létrehozásának lehetőségére összpontosult. A moldovai állampolgárok – a vízumliberalizációs párbeszéd sikeres lezárását követően – 2014. április 28-a óta **vízummentesen** utazhatnak a schengeni övezetbe, ha rendelkeznek biometrikus útlevelemmel. Más partnerországok – különösen Grúzia, valamint Ukrajna – fokozták erőfeszítéseiket ugyanezen cél elérése érdekében.

A déli szomszédságban Marokkó gondoskodott a **jogszerű migránsok** beilleszkedésének javításáról. A marokkói és a tunéziai kormány szintén intézkedéseket tesz a menekültügy, valamint az emberkereskedelem elleni küzdelem jogi és intézményi keretének elfogadására. Az Unió és Marokkó 2015. januárban megkezdte a vízumkönnyítési megállapodásról és a visszafogadási megállapodásról szóló tárgyalásokat. Az Unió – miután 2014 decemberében elfogadta a két megállapodásra vonatkozó tárgyalási irányelveket – készen áll arra, hogy 2015-ben hasonló tárgyalásokat kezdjen Tunéziával.

Ugyanakkor tovább növekedett az **illegális migrációs** áramlás, annak az általános tendenciának a következtében, amely elsősorban a dél szomszédságban 2011 óta bekövetkezett politikai fejleményekhez kapcsolódik. 2014-ben több mint 277 000 illegális migráns lépett az Unió területére. Az emberkereskedelem szintén fokozódott.

A Földközi-tengeren 2014-ben bekövetkezett szörnyű halálos kimenetelű balesetek azt igazolták, hogy elengedhetetlenül össze kell hangolni az Unió és partnerországai szakpolitikáinak alakítását. Mivel az ENP-partnerországok főként az illegális migráció tranzitországai, az Unió a „szomszédok szomszédait” – például a rabati folyamat keretében a nyugat- és közép-afrikai hatóságokat – is bevonja a megfelelő tárgyalásokba. Ehhez hasonlóan novemberben regionális

párbeszédet indítottak a kelet-afrikai migrációs útvonal melletti országokkal (kartúmi folyamat). Az Unió legtöbb déli partnerországában hiányzik az e kérdés kezelésére szolgáló, átfogó és fenntartható jogi és igazgatási rendszer. A súlyosbodó biztonsági helyzet és az országban zajló konfliktus következtében elsősorban Líbia volt igen sebezhető a menedékkérők, az illegális migráció és az embercsempészet áramlatai miatt.

A régióba irányuló uniós segítségnyújtás arra összpontosított, hogy a határellenőrzés kapacitásépítése révén megerősítsék a partnerek büntető igazságszolgáltatási rendszereit az embercsempészet és az emberkereskedelem elleni küzdelemben. Ez a segítségnyújtás némi pozitív hatást gyakorolt Marokkóban, Algériában, Tunéziában és Egyiptomban. Az Unió segítséget nyújtott Jordániának a migrációról szóló – a menekültek körülményeire is kiterjedő – felmérés elkészítéséhez. Terveket készítettek arra vonatkozóan, hogy a régió más országaikban is hasonló felméréseket végezzenek.

2.5. Pénzügyi együttműködés

Az Európai Szomszédági Támogatási Eszköz (ENI) a szomszédágbeli uniós szakpolitikai prioritások támogatásának fő eszköze. Az ENI 15,4 milliárd EUR-s költségvetéssel rendelkezik a 2014–2020 közötti időszakban. Az ENI kiszámítható, hosszú távú költségvetési keretet biztosít az egyes országokban elfogadott reformprioritások támogatására. A lényeges szerkezeti reformokat elfogadó országok további finanszírozáshoz juthatnak az ENI értékének legfeljebb 10 %-át kitevő ernyőprogram keretében. A regionális és a határokon átnyúló kezdeményezések számára is komoly támogatást biztosítanak az ENI révén. Az uniós és a nemzetközi pénzügyi szervezetektől érkező finanszírozás ötvözése egyre nagyobb szerephez jut a Szomszédági Beruházási Keret (NIF) révén.

A NIF az energiahálózati és közlekedési összeköttetések, az éghajlatváltozás és a környezetvédelem, valamint a kkv-k terén támogat projektek. A **mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás eszközt** a vállalkozások alkalmazkodásának és irányváltásának támogatására dolgozták ki annak érdekében, hogy azok nagyobb mértékben jussanak hozzá a megállapodások által biztosított előnyökhöz. Ennek az eszköznek a segítségével az Unió arra törekszik, hogy 2015-től 2017-ig 150 millió EUR-s támogatást biztosítson a NIF révén, hogy további akár 1,5 milliárd EUR összegű, nemzetközi pénzügyi szervezetektől érkező beruházást mozgósítson a három országba, vagyis Grúziába, a Moldovai Köztársaságba és Ukrajnába.

A civil társadalom finanszírozása szintén jelentős mértékben növekedett. Az Unió továbbra is támogatást nyújtott a civil társadalom számára a regionális és nemzeti szintre kiterjedő **Civil**

Társadalmi Eszköz révén, amelynek célja a civil társadalom szerepének erősítése és előmozdítása a reformhoz és a demokratikus változáshoz kapcsolódó folyamatokban.

A szomszédság jelenlegi, dinamikusan változó helyzete rugalmas megközelítést tesz szükségessé a tervezés és a végrehajtás tekintetében, és az Unió a rendelkezésére álló összes rugalmassági lehetőséget igénybe vette. Az Unió minden korábbinál gyorsabb lépéseket tett és gyorsított jóváhagyást folytatott le, hogy megfeleljen az ukrajnai válság támasztotta szükségleteknek, egyesítve az ENI-támogatást, a makroszintű pénzügyi támogatást és az Ukrajnát támogató csoporttól érkező technikai támogatást. 2014 decemberében az Unió **regionális vagyonkezelői alapot** hozott létre, hogy koherens és megerősített, regionális léptékű segítségnyújtást biztosítson a szíriai válság kezeléséhez. A vagyonkezelői alap a jelenleg prioritást élvező szükségletekre összpontosít, és az újjáépítési igényekhez is hozzá lehet igazítani a konfliktus lezárását követő, jövőbeni helyzetben.

Az ENI azonban nem minden szükséglet kielégítésére alkalmas, illetve elegendő, különösen amennyiben a válságreagálás rövid időn belül lényeges további finanszírozást tesz szükségessé. Ezért az ENI általi finanszírozást más eszközökből, például a stabilitás és a béke elősegítését szolgáló eszközökből, az uniós humanitárius finanszírozásból (ECHO) vagy a demokrácia és az emberi jogok európai eszközéből egészítik ki. Szükség lehet arra, hogy akár ezek, akár más eszközök révén további finanszírozást mozgósítsanak, ahogy azt a változó regionális helyzet megköveteli – a szíriai és ukrajnai reagálás példát nyújt erre.

2.6. Az ENP-nek a kétoldalú együttműködésen túlmutató szerepe

A szomszédság számos biztonsági, gazdasági és társadalmi kihívása közvetlenül az alacsony szintű regionális integráció integrációhoz kapcsolódik. A regionális együttműködés alapvető fontosságú az olyan összetett közös kihívások kezeléséhez, mint az illegális migráció, a terrorizmus és a fegyvercsempészet, illetve a határokon átnyúló szennyezés, amelyek összehangolt reagálást tesznek szükségessé. Ezért az ENP ütemtervében továbbra is kiemelt helyen szerepel a regionális integráció erősítése a régió belül. Ez egyaránt vonatkozik az ENP-nek a keleti partnerség által megtestesített keleti dimenziójára, valamint a déli dimenzióra, amely a demokráciáért és a közös jóléért létrehozott partnerség révén, valamint az Unió a Mediterrán Térségért keretében került kialakításra.

A déli partnerség általános politikai légköre változatlanul feszült maradt, ami rányomja a bélyegét a regionális együttműködés lehetőségeire. Jóllehet a déli partnerországok továbbra is fejlesztik az Unióhoz fűződő kétoldalú kapcsolataikat, maga a régió változatlanul a világ egyik legkevésbé integrált régiója, amelynek egy része továbbra is súlyos politikai, gazdasági és humanitárius válságokat él át, és ehhez fegyveres konfliktusok, valamint a biztonsági helyzet jelentős romlása társul. Ilyen körülmények között nehéznek bizonyult a reformok és a regionális integráció megvalósítása.

Az Unió fokozta a terrorizmus elleni együttműködését a déli partnerekkel, hogy kezelje a szíriai konfliktus és a külföldi harcosok ehhez kapcsolódó megjelenésének esetleges átgyűrűző hatásait. 2014 márciusában indult az az ENI által finanszírozott, az arab partnerek bevonásával zajló terrorizmus elleni projekt, amelyet az ENSZ Kábítószer- és Bűnügyi Hivatala (UNODC) és az ENSZ Terrorizmus Elleni Bizottságának Ügyvezető Igazgatósága hajt végre uniós intézmények és tagállamok közreműködésével.

Az Unió és a déli partnerországok továbbra is foglalkoznak a szorosabb integráció sürgető szükségességével. A partnerek – különösen az Unió a Mediterrán Térségért és az Arab Államok Ligája keretében – örömmel kapcsolódtak be az Unióval együtt folytatott regionális tevékenységekbe. Folytatódtak az Unió és a Maghreb-országok, valamint az Iszlám Együttműködés Szervezete (OIC) közötti további együttműködésre irányuló erőfeszítések.

Ami a keleti partnerséget illeti, jelentős előrelépés történt az érintett partnerországoknak a társulási megállapodások/mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások révén történő bevonásában, amelynek következtében ambiciózus reformtervek jönnek létre politikai, gazdasági és társadalmi területeken. A negyedik keleti partnerség tematikus platformjai továbbra is évente kétszer ülték össze, hogy áttekinthessék és megvitassák az Unió és a keleti partnerségi országok közötti szakpolitikai párbeszéd soron következő lépéseit. A 2015. évi keleti partnerségi csúcstalálkozó során várhatóan felülvizsgálják az elfogadott kötelezettségvállalások végrehajtását és az elért előrehaladást.

Az ukrajnai válság fényében az Unió 2014-ben minden korábbinál nagyobb támogatási programot indított, hogy elősegítse Ukrajna gazdasági és pénzügyi helyzetének stabilizálását, támogassa az átmenetet, ösztönözze a politikai és gazdasági reformokat, valamint támogatást nyújtson az inkluzív fejlődéshez. A Moldovai Köztársaság és Grúzia számára nyújtott támogatást is többféleképpen fokozták amiatt, hogy nyomás alá kerültek a társulási megállapodás aláírására vonatkozó döntéseik eredményeként.

3. Következtetés

Juncker elnök a megbízatása első évének egyik prioritásává tette az ENP felülvizsgálatát.

A 2015. március 4-én elfogadott, „Új európai szomszédságpolitika felé” című **közös konzultációs anyag** körvonalazta az Unió és a partnerországok előtt álló legfontosabb jelenlegi kérdéseket és problémákat. Az érdekelteket felkérték, hogy nyilvánítsanak véleményt az anyagról, aminek révén az ENP-re vonatkozó alapos konzultációs eljárás indul. E konzultáció eredményeit 2015 őszén – a megújult ENP-ről szóló közös közlemény elfogadása révén – fogják bejelenteni.